

izšla drobna knjižica, ki vsebuje literarne prispevke slovenskih osnovnošolcev, nagrajene na natečaju ob devetdesetletnici GRSS. Nekatere od teh prispevkov smo in še bomo objavili tudi v PV. Notranji del knjižice pa prikazuje nagrajene Fotografije z razpisa na temi Gorsko reševanje in Gore in človek – nekatere od teh fotografij so našle mesto tudi v PV. Če zaokrožimo – reševalci ne le pomagajo, pač pa tudi pišejo, fotografirajo, in kar je najpomembnejše – njihovo delo je, vsaj po natečaju sodeč, znano in cenjeno. Zato se vrste reševalcev tudi lepo polnijo z mladimi. Da bi le imeli čim več preventivnega dela in vav, pa malo reševanja.

Marjan Bradeško

Zgodovina reševanja v gorah nad Kamnikom

France Malešič s soavtorji, **Ob devetdesetletnici Gorske reševalne službe Slovenije in osemdesetletnici postaje Gorske reševalne službe Kamnik**, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, 2002.

Kamniški konec se je obogatil z odličnim prikazom zgodovine gorskega reševanja v svojih gorah, prikazom, ki je hkrati pomemben prispevek k zgodovini slovenskega planinstva in nič manj k splošni krajevni kamniški zgodovini. Kot avtorji so navedeni France Malešič, Cene Griljč, Vlasto Kopač, Miro Štebe in Tone Škarja, vendar je javna skrivnost, da je glavni avtor France Malešič, ki je sestavke uskladi in delo zaokrožil v harmonično celoto, tako da se je podpisal tudi kot urednik. Po pravici se zato knjiga v prijateljskih krogih imenuje preprosto kar Malešičeva knjiga. Razumljivo, da je bila pri nastanku tega kompleksnega dela udeležena še vrsta sodelavcev, omenjen naj bo slikar Maks Koželj, dolgoletni načelnik kamniške reševalne postaje, čigar sliki Kamniška Bistrica ter Kočna in Grintovec lepšata obe

platnici. Knjiga je izšla v zbirki Med gorskimi reševalci. Ne da bi bilo to posebej omenjeno, ohranja ta zbirka spomin na jeseniškega reševalca Cirila Pračka, dosmrtno zapisanega smučanju, alpinizmu in reševanju v gorah, ki je svojo prvo knjigo naslovil s temi besedami: »Med gorskimi reševalci«, in tako nenadejano sprožil začetek reševalske knjižne zbirke. Malešičeva knjiga, zajetna kronika skoraj petstotih strani, je v tej zbirki četrta.

Ko človek posrka duha te knjige, ko se nagleda davnih osivelih slik izpred sto let in več in se na žalost spričo nepreklicnih izgub dragocenih življenj, pa nazadnje zaradi obupne nemoči prekrije prizadevost z nekim izkrivljenim izgovorom, kot je to znala že lepa Vida, namreč z vprašanjem, ali se bo našel kdo, ki bo razširil kamniška obzorja na Jezerko, Solčavo, Mojstrano, Bohinj, Kranjsko Goro, Bovec. Saj ne, da bi v tistih krajih manjkalo kroničskih zapisov, Mojstrana se lahko celo pohvali s prizadevnimi muzejem, le današnja sla po sumaričnosti kliče po žlahtnih, zaokroženih in zaključenih monografijah. Malešičeva knjiga je videti zgled in zastavonoša.

Tla nam seveda spodnaša stara evangelijska izjava: »Dela je veliko, delavcev pa manjka.« Pisati kroniko je namreč ekstremno drugače kot pisati proste verze. Pesnik se v poletu svobodne domišljije lahko koplje v najbolj vratolomnih metaforah in si lahko privoščijo svobodo izmišljenega govora do skrajnih jezikovnih meja, pisec kronike pa leta in leta preklada zamudne arhive, da jim izpraska zanesljive datume in imena, in še je pogosto na robu tveganja, da se mu bo z enim nekoliko vegastim podatkom izmaknil vogelni kamen zaupanja pri bralcih.

Ko smo že pri takih nasprotnih skrajnostih, kot sta stroga Faktografska kronika in svobodno verzifikatorstvo, se nam vsiljuje vprašanje, ali se naši skrajnosti nemara vendarle vsaj malo stikata. (»Extrema se tangunt!« pravijo latinski učbeniki.) Resnično, naša knjiga ni

brez poezije. Obsega lep razpon od epske tragike do komedijantske nabritosti. Zaradi epske tragike se poročila o nesrečah berejo skoraj kot napeta kriminalka. Hudo je le, da je vse tako kruto res. Literatura namreč ostaja fikcija, domislek, četudi postreže tu in tam s kakim truplom. Naša trupla pa so resnična. Ta resnica, ta neizogibnost, ta nepreklicnost, ta dotolčenost je nad poezijo, ureže nas do srca. Kronika ni literarni domislek, ni Agatha Christie, zastoj trepetamo na začetku zgodbe, da se morda nazadnje le dobro izteče.

In če je tako, da nazadnje umeriš, pa naj se smeješ ali jokaš, ali ni bolj Pantovsko ali vsaj pišmevuharsko, če se poslednji obiskovalki, malo komedijantsko zarezliš tje v brk? Saj kako je že pravzaprav s pravo, globoko komedijo? Ali se tam na dnu, tam v najglobljih človeških temnih ne drži tudi ta z roko svojega skrajnega nasprotnega ekstrema, tragedije? Ali ni že od rojstva človeške zavesti znano, da se isti stvari eden smeje, ko se drugi joka? Ali ne rečemo v vsakdanjem govoru, da »iz heca lahko kar hitro res rata«? V čem je torej razlika med komedijo in tragedijo? Med resničnim reševanjem razbitega trupla iz stene in reševalsko potegavščino?

V knjigi najdemo, za razvedrilo, za oddih, poleg kronično vestno zapisanih tragičnih zgodb, tudi dve reševalski komediji. Šlo je za silno resno reševanje navideznega ponesrečenca, ki je potem, ko so ga spravili iz stene, vstal z nosil in se lepo zahvalil za zastojnski prenos. Potegavščina, bolj slepa akcija, kot so rekli tovrstnim vajam, seveda ni bila brez soli. Organizatorji vaje, ki so edini vedeli, da gre za namišljeno ponesrečenca, so namreč s pozivom na akcijo preskusili, kako hitro je mogoče sestaviti moštvo in izpeljati reševanje. Glede na stensko prepadnost, glede na krušljivost in padajoče kamenje vaja nikakor ni bila brez nevarnosti. Iz hecnega začetka je lahko »natalo preklemansko res«, nabrita komedija bi se po

trdih zakonih narave lahko sprevrgla v tragedijo. Toda pomoč človeku v stiski je kratkomalo najvišji zakon. In udeleženci voje so bili prepričani, da gre za resnično stisko. Tu se ne gleda niti na lastno življenje, še manj se godrnja zaradi nevihte in toče in mraza, najmanj pa zato, da nas je nekdo potegnil opolnoči izpod tople pernice.

Knjiga se odlikuje tudi po prapovpisni in slovnični dodelanosti, to je v zadevi, ki bi morala biti med izobraženci samoumevna in normalna, a je v naših podivjanih »šlampastih časih«, ki so pokopali latinsko strogost misli in izraza, redka izjema. Računalniški bog je sicer avtorju kljub njegovi klasicistični zavzetosti podtaknil »češko koč« (str. 95), a to je zanemarljiva kapljica v morju, dobesedno dlaka v jajcu. Bolj resno je vprašanje, zakaj med podobami reševalcev na straneh 443-454 ni slik nekaterih vidnih mož, recimo Vinka Modca in Franca Avčina. Seznam slik namreč ne dela kake očitne razlike med Kamničani in Ljubljanci, po vsem videzu odmerja enako zahvalo vsem, ki so bili udeleženi v reševanju z gora nad Kamnikom, torej so med Kamničane domačinsko pomešani Ljubljanci France Zupan, Rado Kočever, Aleš Kunaver, Anton Jeglič ... Današnja generacija, ki se med seboj pogovarja, seveda »ve«, zakaj nekaterih slik ni, toda prihodnje generacije (in zlasti njim je knjiga-dokument namenjena) bodo ostale brez odgovora, kajti v knjigi zadevnega pojasnila ni. In dobro bi bilo, imena pri »podobah reševalcev« vnesti v »Osebnostno kazalo«. Od kazala namreč pričakujemo, da bo popoln vodnik po knjigi.

Naj po vsem povedanem ne izzveni kot šablona, če ponovim, da je rojstvo dobre knjige praznik. Dobro knjiga je sedež duha.

Stanko Klinar

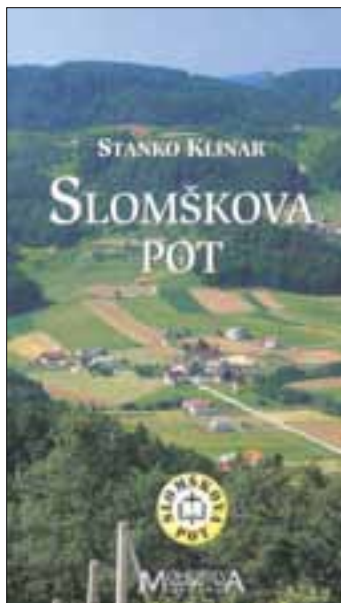
Opomba uredništva: Čeprav smo o predstavljeni knjigi že veliko pisali v preteklih številkah PV, tokratno predstavitev objavljamo

zaradi avtorjeve ideje, da bi zgledu te knjige lahko sledila še katera od postaj GRS.

S Slomškom na poti

Stanko Klinar, **Slomškova pot, Priročnik za pešpotnike in romanje**, Mohorjeva družba, Celje, 2002.

Blaženi Anton Martin Slomšek je neizbrisno zaznamoval Slovenijo, še posebej pa njen vzhodni del. V spomin na tega velikega moža naše zgodovine sta Franc Zabukošek in Gorniški klub Savinjske doline zasnova Slomškovo pešpot od Bizeljskega do Nove Cerkve, Stanko Klinar pa napisal ličen, priročen vodniček, ki gre v vsak žep. Tako bo dobro služil popotnikom, ki bodo kre-

nilo na pot peš, prav pa bo prišel tudi motoriziranim »popotnikom«, ki bodo obiskovali te kraje. Avtor na slednje ni pozabil in je za »avtomobiliste« smernice za dostop do krajev označil v drugi barvi. Nas, pešce, seveda zanima pot kot celota, ki je razdeljena na štiri etape glede na potrebni čas hoje. Pot vodi od Bizeljskega, kjer je Slomšek nastopil svojo prvo službo kot kaplan leta

1825, preko njegovega rojstnega kraja na Slomu pri Ponikvi do Nove Cerkve, kjer je Slomšek prav tako kaplanoval. Drugi kraji, povezani s Slomškovim življenjem (Maribor, Celje, Vuzenica, Št. Andraž in Celovec), so nekoliko oddaljeni in jih pokriva t. i. razširjena pot, primerna za avtomobilski obisk.

Slomškova pot nas vodi po zelenih holmih in prijaznih vasicah, ki jih lepo prikazuje tudi PotografiJe v vodničku, zelo koristni so tudi preneži posameznih etap (novost v naših vodnikih), da pa bo popotnik res našel pravo smer, avtor predlaga tudi ustrezne zemljevide. Sam vodniček pa, kot pove že podnaslov, ni le vodniček, pač pa iz poti skuša napraviti tudi romanje (saj je menda vsako popotovanje neke vrste romanje, najmanj k samemu sebi). V tem primeru gre za romanje v spomin na prvega slovenskega blaženega, škofa Antona Martina Slomška, ob katerem bo verni popotnik poglobil svojo vero (na kar v spremni besedi opozori sedanji mariborski škof dr. Franc Kramberger), neverujočemu pa bodo dušo, poleg naravnih lepot, napolnili številnimi sakralni umetnostni biseri. Ker je bil Slomšek vesel in veder človek, je Stanko Klinar v vodniček dodal tudi nekaj značilnih Slomškovih pesmi (nekatero tudi z notami), tako da bo družba lahko tudi zapele – v veselju pomladnega zelenila ali v igrivi radosti mladega vina jeseni, ko trta v številnih gorah ob poti to veselje še dodatno obarva. Tudi samote, ki jo popotnik včasih potrebuje, je na poti dovolj, saj slednja vodi tudi skozi tihe gozdove in preko osamljenih gričev. Vodniček sam vsebuje še nekaj osnovnih napotkov, seznam turistične ponudbe ob poti (saj lačen in žejen popotnik pač ne more biti), nekaj besed o geoloških zanimivostih poti, na ovitku pa je še prostor za žige (ki vendarle niso glavno vodilo na poti, čeprav avtor na trenutke kar nekoliko preveč opozarja pešpotnike, naj ne pozabijo vendar odtisniti dokaza, da so tam bili).

Vodniček je imenitna spodbuda, da gremo na pot, morda v malo